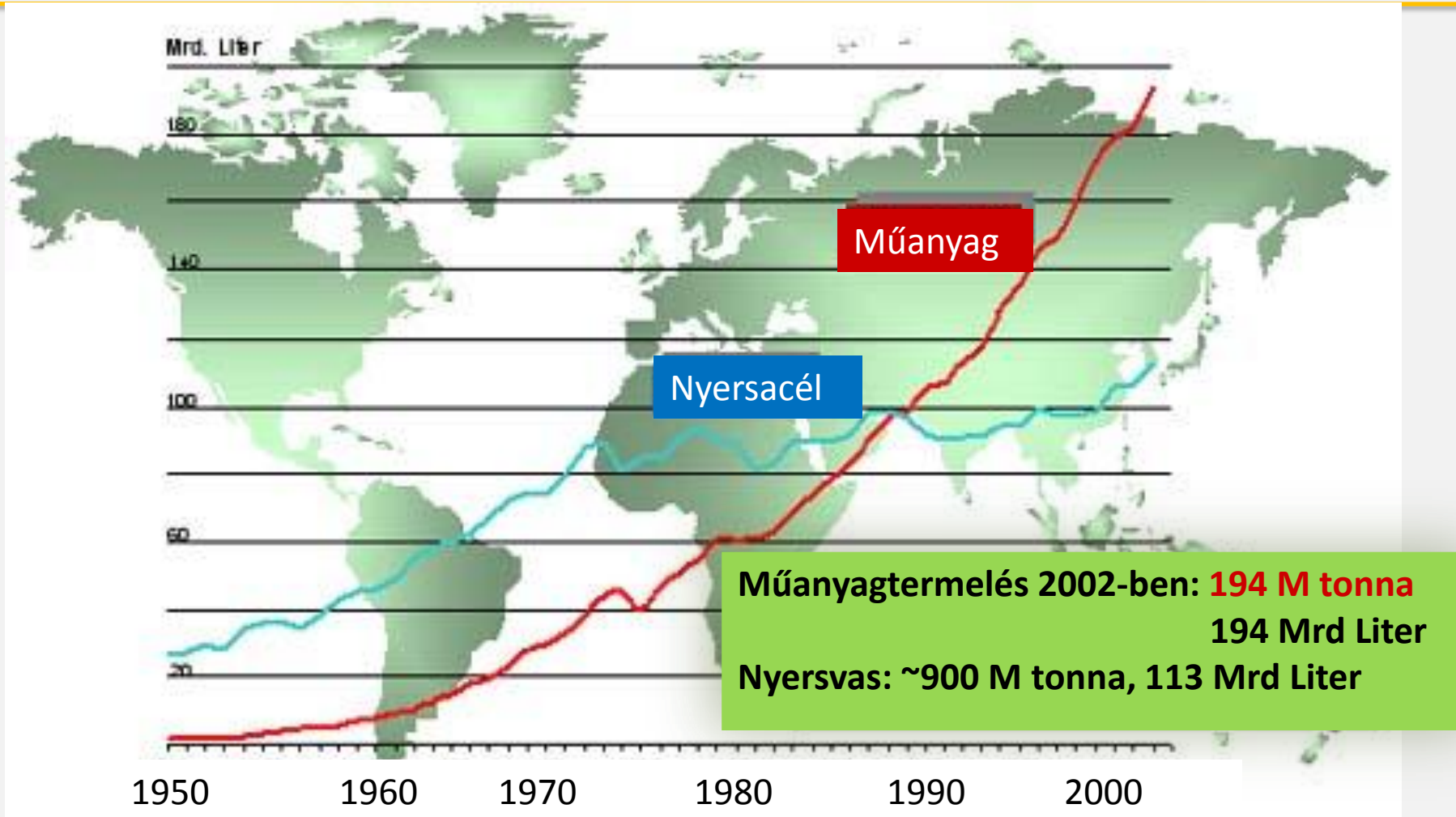

Műanyagok és kompozitok anyagvizsgálata 1.

1. Polimerek (Műanyagok) szerkezete, gyártása és típusai

DR Hargitai Hajnalka

A világ nyersacél és műanyag termelése

Nem fémes szerkezeti anyagok

Csoportosítás:

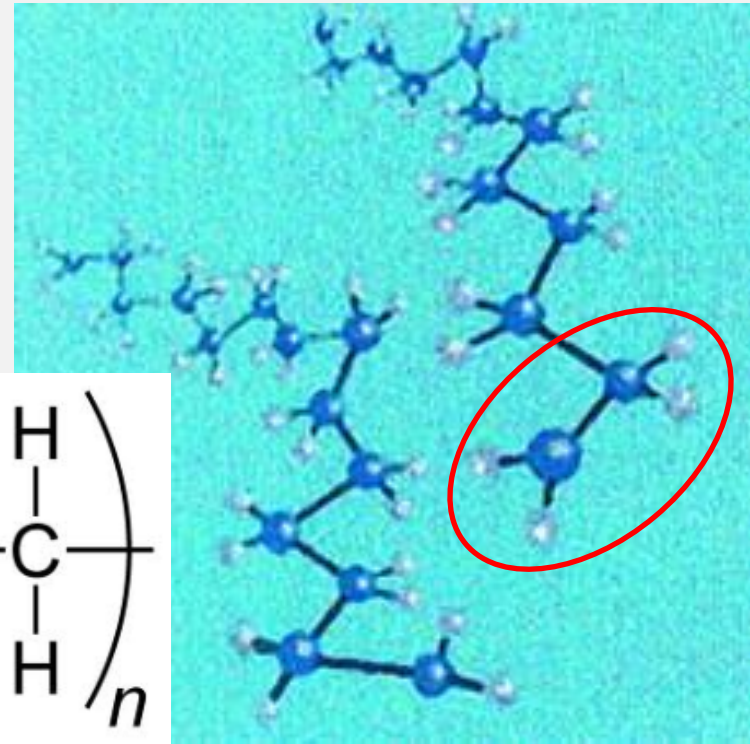
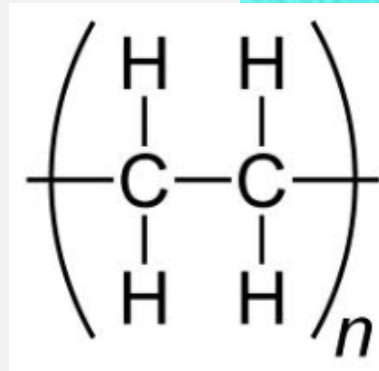
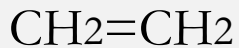
1. **SZERVES** (karbon bázisú) nem fémes szerkezeti anyagok vagy **polimerek**
2. **SZERVETLEN** nem fémes szerkezeti anyagok vagy kerámiák

MAKROMOLEKULA

- ismétlődő egységekből áll,
- nagy molekulatömegű

POLIMER:

- makromolekula / makromolekulák összessége
- Hosszúláncú vegyület,
- Ismétlődő építőegység: monomer,
- elsődleges kémiai kötéssel kapcsolódnak.

POLIMER

TERMÉSZETES

Fehérje, cellulóz
(gyapjú, bőr, fa)

MESTERSÉGES:

MŰANYAGOK

**Természetes
alapanyagú műanyagok**

Alapanyag szerint:

Kaucsuk alapúak

Cellulóz alapúak

Fehérje alapúak

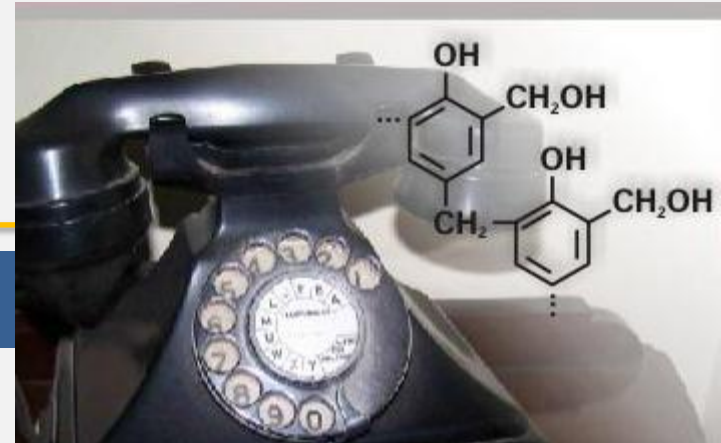
**Mesterséges
alapanyagú műanyagok**

Előállítási reakció
típusa szerint:

Polimerizációs

Polikondenzációs

Poliaddíciós

Laboratóriumi kísérletek 1838-tól

Victor Renault - PVC

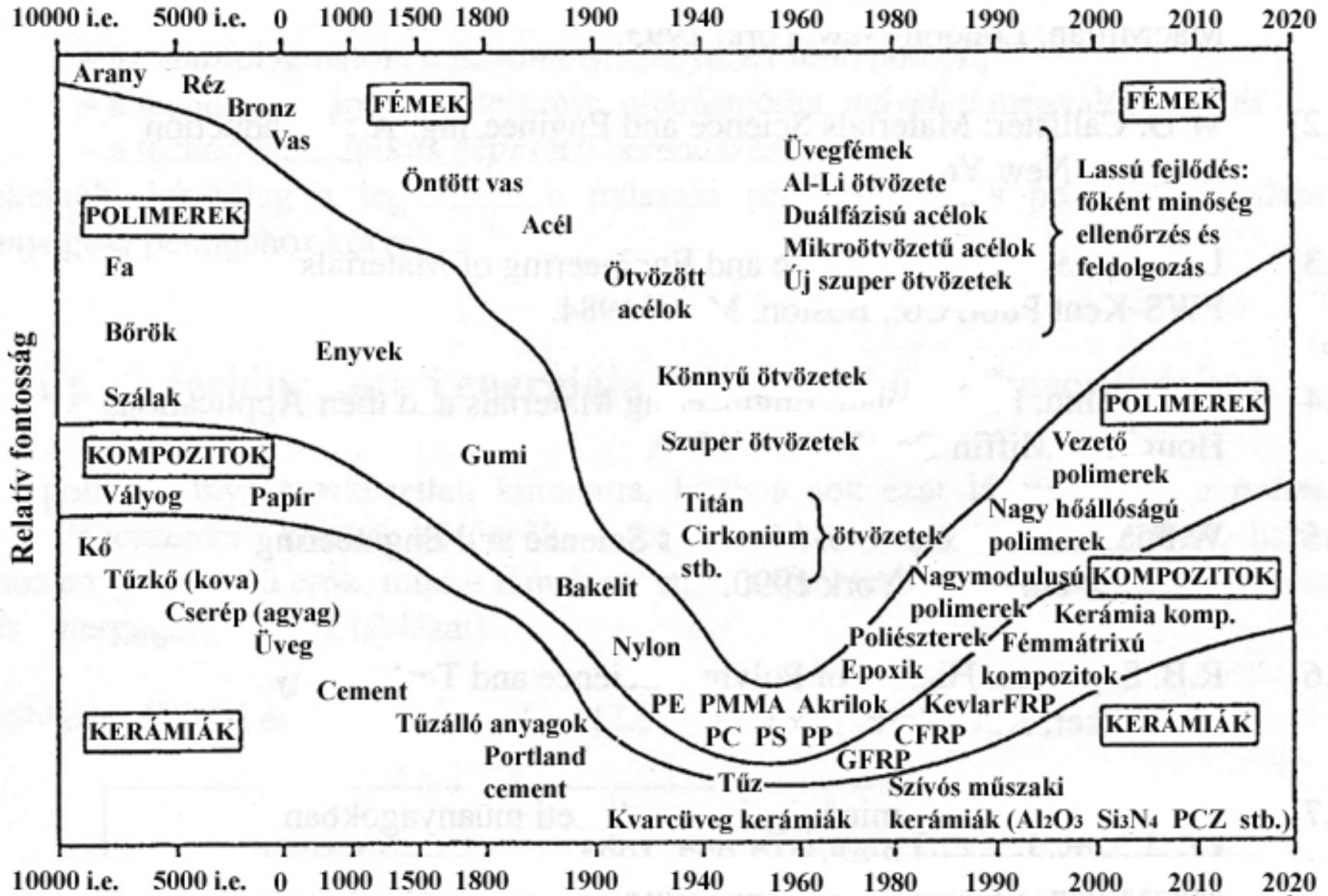
Goodyear - gumit (vulkanizált kaucsuk),
linóleum és a műbőr

John Wesley Hyatt (1869) – modern műanyagipar kezdete

cellulóz nitrát (celluloid) - üzemésítette és kereskedelmi forgalomba hozta (az elefántcsont biliárdgolyók kiváltására)

Az első szintetikus műanyag: 1907-ben Leo Bakeland (Bakelit),

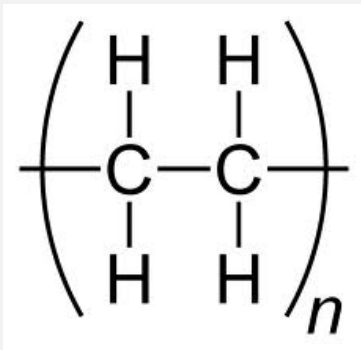
XX. század második felétől a műanyagfejlesztés, gyártás és alkalmazás **ugrásszerű növekedésnek** indult.

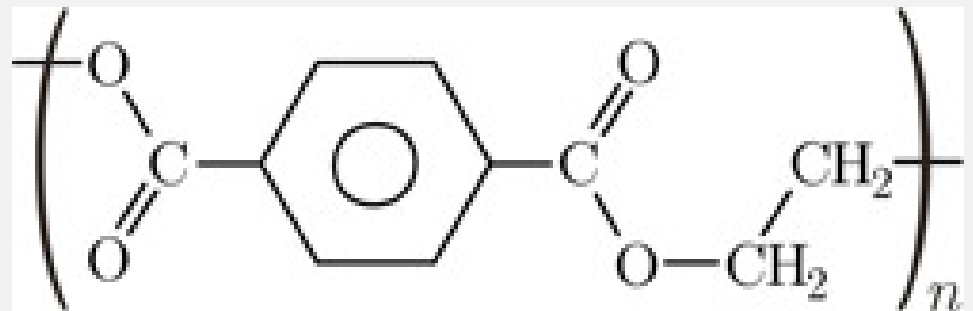
Polymer – poly meros („sok rész”)

Dr. Hermann Staudinger (1922): szerves anyagok vázát hosszú molekulaláncok képezik – **műanyag: makromolekula** (óriásmolekula)

A **műanyagok** kisebb molekulákból, **monomerekből** felépített makromolekulák (100-1000) összessége.

PE

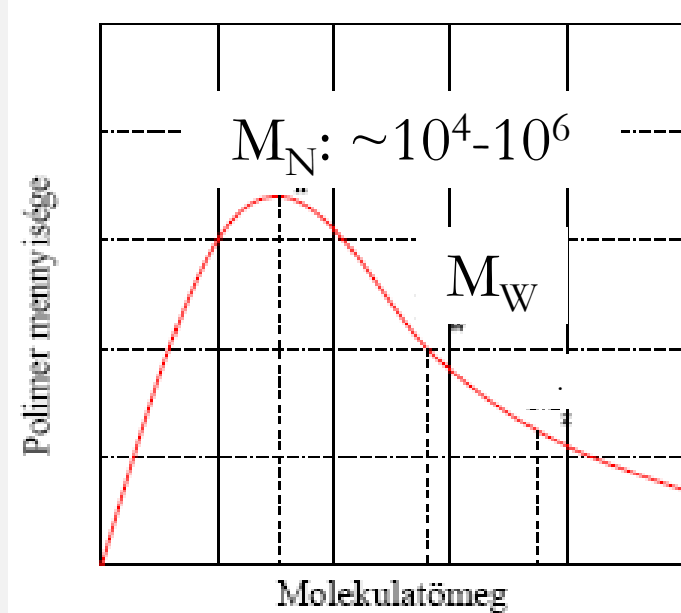
PET

A kisebb (rendszerint 3-10 monomerből) álló polimerek neve **oligomer**.

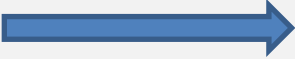
- **Szintetikus** anyagokból (pl. kőolaj)
- **Természetes** (nagy molekulájú) anyagokból (növényi rostok, növényi tejnedvek, fehérjék)
  - **Cellulóz** alapú műanyagok: pl. műselyem, viszkózszivacs, celofán, vatta, cellux.
  - **Cellulóz nitrátból** készülnek többek között a robbanóanyagok, lakk, ragasztó, film/celluloid, hangszerek billentyűi, pingponglabda.
  - Tej, kukorica, szójabab **fehérje**: műszaru gombok, fésű.
  - **Kaucsuk**: gumi,
  - bitumen és a linóleum

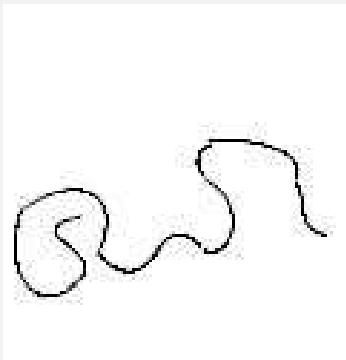
- **Polimerizációs fok:** ismétlődő egységek (monomerek) száma
- különböző hosszúságú láncok alkotják (polidiszperz rendszerek)
- Nincs egyetlen jól definiált molekulatömege: átlagos molekulatömeg, illetve molekulatömeg-eloszlás
- Számszerinti (M_N) és tömegszerinti molekulatömeg (M_w)
- **polidiszperzitás foka (M_w/M_n)**

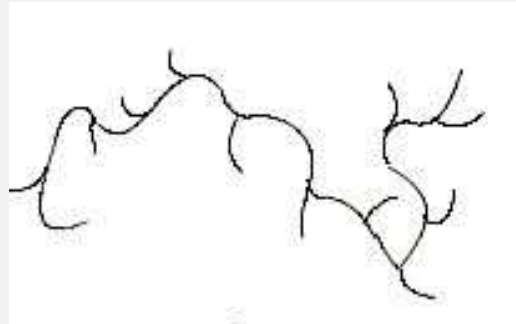
$$M_n = \frac{\sum N_i M_i}{\sum N_i}$$

$$M_w = \frac{\sum w_i M_i}{\sum w_i}$$

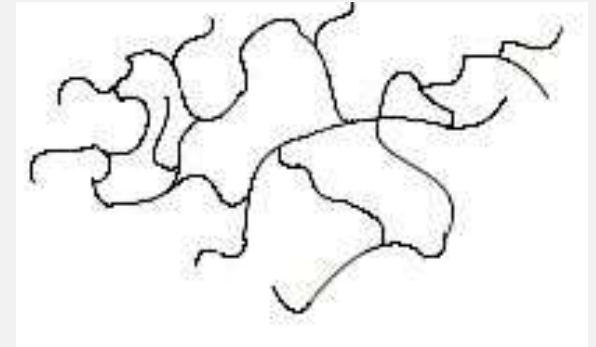
POLIMERIZÁCIÓS FOLYAMATOK JELLEGE ÉS
KÖRÜLMÉNYEI LÁNCOK SZERKEZETE

fonalmolekula

elágazott fonalmolekula

térhálós molekula

Műanyagok csoportosítása

A műanyagok *mesterséges úton előállított szerves vegyületek.*

Eredet szerint (természetes, mesterséges),

Előállítás reakciótípusa szerint

Szerkezet (a polimermolekulák alakja szerint),

Hővel szembeni viselkedés alapján, feldolgozhatóság és alakíthatóság:

- Hőre lágyuló (85-90%-a a termelésnek)
- Hőre nem lágyuló

Tulajdonságok alapján:

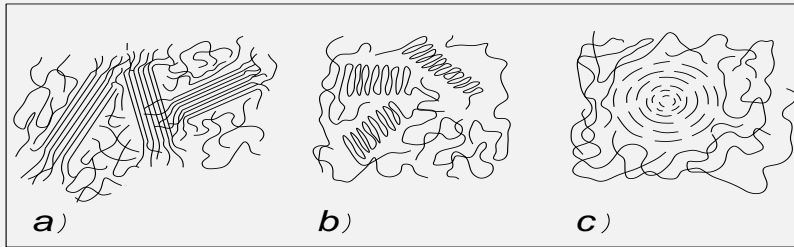
- Tömegműanyagok
- Műszaki műanyagok
- Különleges tulajdonságú műanyagok

Hőre lágyuló műanyagok

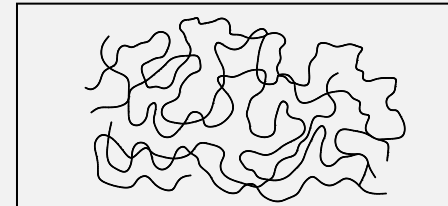
Láncmolekuláit **másodlagos kémiai kötések** kapcsolják össze:

van der Waals féle erők, dipólus erők, hidrogénhidak.

Részben kristályos termoplasztok

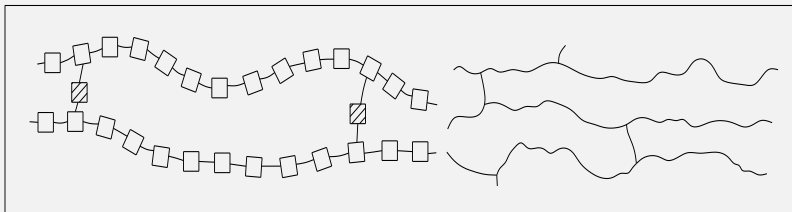

Amorf termoplasztok

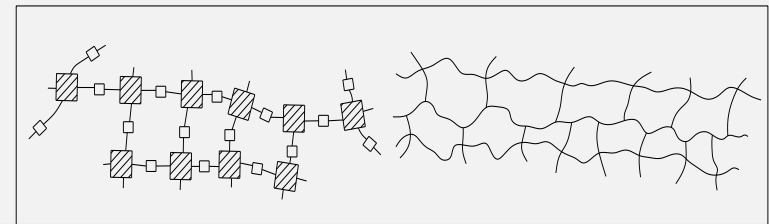

Hőre nem lágyuló műanyagok

Elasztomerek

Duromerek

Hőre lágyuló műanyagok

- láncmolekulákból épülnek fel,
- olvasztás – szilárdulás **reverzibilis**,
- **erős** kémiai kötés a **láncon belül**,
- **láncok közötti** kötés **gyenge**,
- **hő hatására** az anyag meglágyul, majd **megolvad**.

Amorf

Olvadásuk nem egy határozott hőmérsékleten, hanem egy tartományban megy végbe.

PVC, PS, SAN, ABS, PMMA, PC

Részben kristályos

(kétfázisú: amorf+kristályos)

Típus	Sűrűség (g/cm ³)	Elágazottság (CH ₃ /1000 C)	Kristályosság (%)	Modulus (GPa)
LDPE	0,921	12	35	0,17
HDPE	0,970	0	70	1,35

A kristályossági fok <100%,
hosszútávú rendezettség
nagy szilárdságú,
nehezen oldódó,

A tulajdonságokat meghatározza a kristályszerkezet, kristályossági fok.

LDPE, HDPE, LLDPE, PP, PA, POM, PET

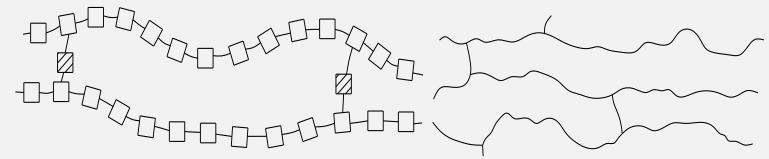
Hőre **nem** lágyuló műanyagok

- szerkezetük **irreverzibilis** megváltoztatásuk nélkül már képlékeny vagy folyékony állapotba nem hozható,
- feldolgozásuk során csak **egyszer alakíthatók** **plasztikusan**,
- **térhálós** molekula elrendezéssel jellemezhető,
- ha a hőmérséklet a bomláspontra fölé emelkedik a láncon belüli kötések sérülnek, a **műanyag bomlik** (szenesedik),
- molekuláit **erős vegyi kapcsolat** köti össze.

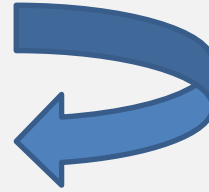
Hőre nem lágyuló, elasztomerek

- Ritka térháló (a főlánc néhány száz atomjára egy keresztkötés jut),
- az egész polimerháló mozoghat,
- rugalmasság
- Pl. PUR, szilikon, sztirolbutadien gumi

Hőre nem lágyuló, duroplasztok

- minden irányban **valódi vegyérték kötések**
- térben három dimenziós háló alakul ki.
- **térhálós szerkezet**
- hővel szembeni viselkedés irreverzibilis.

hőre lágyuló műanyagok:

- *por vagy granulátum formában*

hőre nem lágyuló műgyanták

- *por vagy folyékony félkész-termékként*

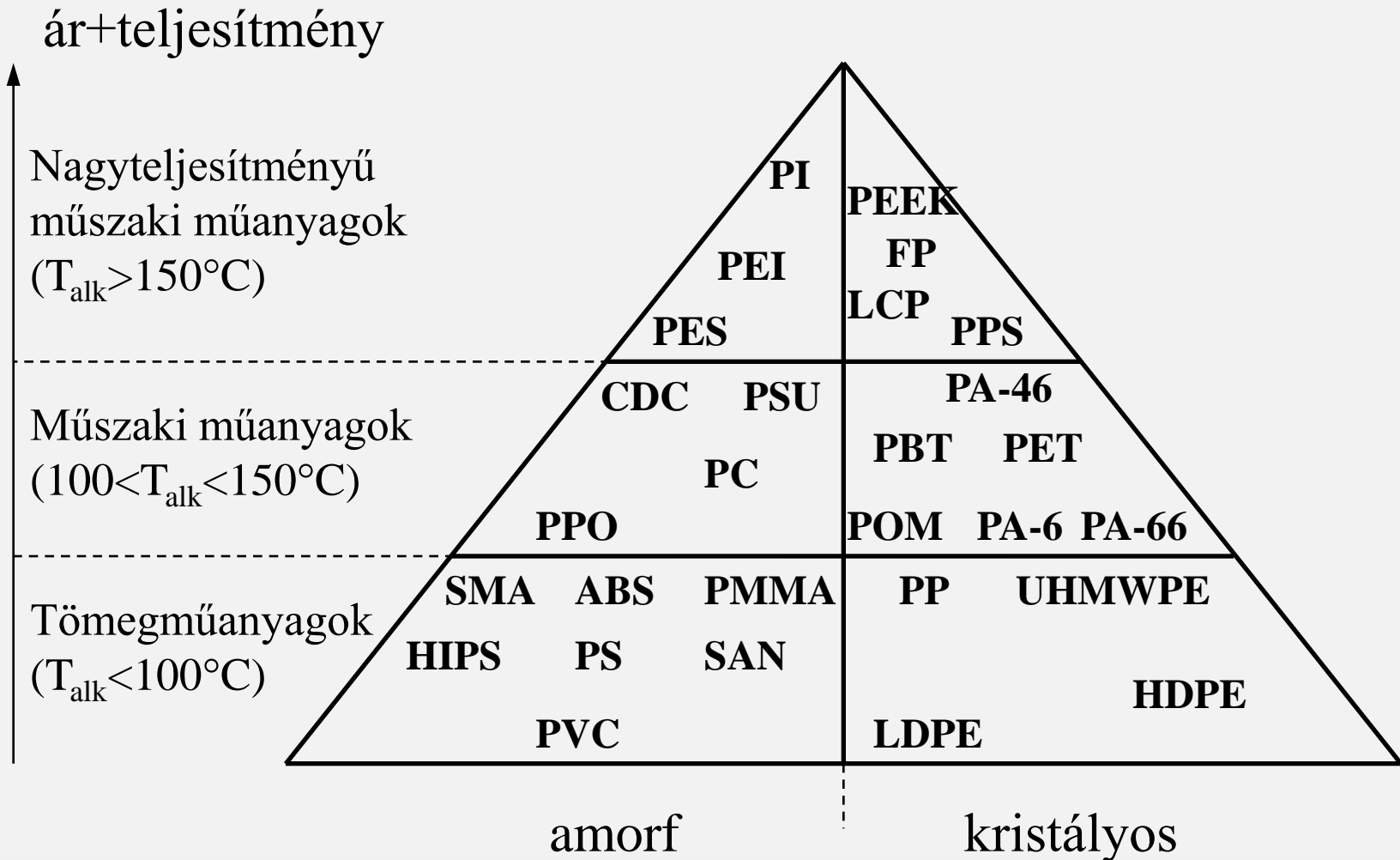

A feldolgozásra kerülő alapanyagok tulajdonságait különböző adalékokkal javítják.

- A **stabilizátorok** :növelik a mű-anyagok fény- és vízállóságát, késleltetik az öregedésüket.
- Az **antisztatizáló szerek** (fémpor, korom) csökkentik a műanyagfelületek elektrosztatikus feltöltődését.
- A **csúsztatószer**ek a műanyagok könnyebb alakíthatóságát segítik elő.
- **Színezék** adagolására kizárólag esztétikai szempontból kerül sor.

Műanyagok tulajdonságai

- kis sűrűség → acélokénak 15-25%-a → járműszerkezet, csomagolás stb.
- kedvező kopási és siklási tulajdonságok → siklócsapágyak
- szakítószilárdságuk a fémeknél kisebb
- nagy a kúszásuk → deformáció tartós terhelésre
- jelentős a feszültség relaxáció → csavarkötés oldódása
- rugalmas- és maradó alakváltozás
- rugalmassági tényezőjük kicsi → szerelést megkönnyíti pontatlanság esetén
- kedvező rezgéscsillapító hatás
- kiváló elektromos- és jó hőszigetelő képesség
- hővel szemben érzékenyek → hőre lágyuló 100 C-ig, nem lágyuló 200 C-ig
- jó vegyszer és korrózió állóság
- öregedésre hajlamosak → pl. UV sugárzás.

Az anyag **deformációjának** és **folyásának** a tudománya.

„rheo” - a görög „rheos” szóból: folyam, folyás, áramlás
Panta rhei: minden folyik; Héракleitosz i.e. VI sz.)

Az anyagok folyását és deformációját tanulmányozza külső feszültségek (erők) hatására (az idő függvényében).

1929. december 9: The Society of Rheology (E. C. Bingham és M. Reiner)

Deformáció: a test pontjainak relatív elmozdulása,
két típus:

1. **Folyás** a deformáció **irreverzibilis** része: amikor a feszültség megszűnése után az anyag nem nyeri vissza az eredeti alakját (a munka hővé alakul).
2. **Elasztikus** vagy **reverzibilis** deformáció. (A munkát visszanyerjük és a test felveszi eredeti alakját.)

GYAKORLATI JELENTŐSÉGE:

a polimer feldolgozási technológiáknál felmerülő
problémák megoldásánál

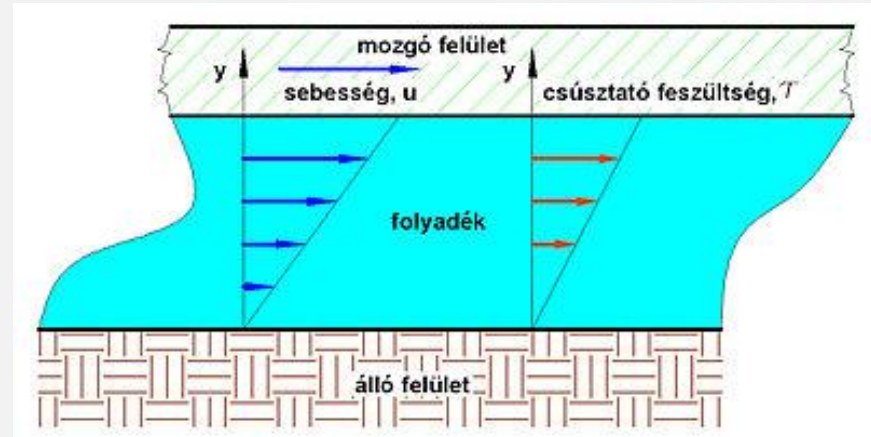

A folyási tulajdonságok alapvetően függenek:

- a molekulatömegetől, (víz: 10^{-3} Pas, műanyag: $10^2 - 10^5$)
- A polimer láncszerkezetétől, pl. lineáris (HDPE, PP, PS) vagy elágazó (LDPE),
- A feldolgozás hőmérsékletétől,
- Nyomás,
- Idő,
- Degradáció (molekulalánc tördelődés),
- Nyírási sebesség.

- **Viszkozitás (belső súrlódás, folyással szembeni ellenállás)** egy gáz vagy folyadék belső ellenállásának mértéke a csúsztató feszültséggel szemben.
- **Newton elmélete:**
  - Lamináris (réteges) áramlás

$$F = \eta A \frac{du}{dy}$$

$$\tau = -\eta \frac{du}{dy} \Rightarrow \eta = -\frac{\tau}{\dot{\gamma}}$$

csúsztató feszültség:

nyírási sebesség

Newtoni és nem-newtoni folyadékok

5 – **plasztikus folyadék**

4 - Bingham folyadék, (pl. iszapfolyások leírása, fogkrém, majonéz, puding)

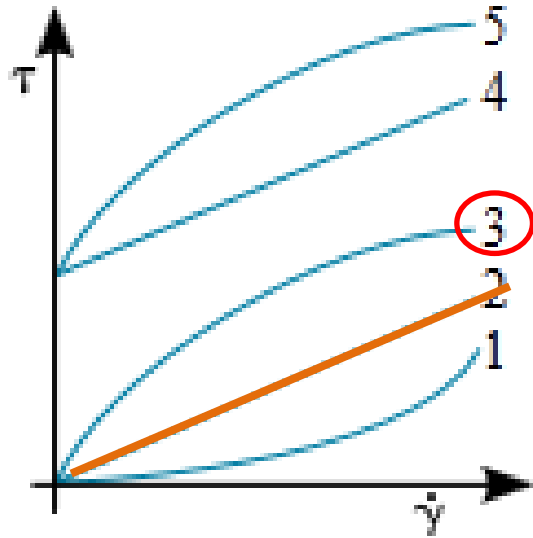
3 - **Pszudoplasztikus folyadék**, (pl. vér, festék)

2 – **Newtoni folyadék**,

1 – dilatáns folyadék, (golyóálló mellény...puliszka

<http://www.youtube.com/watch?v=wP0QZfqE3x>

[o](#))

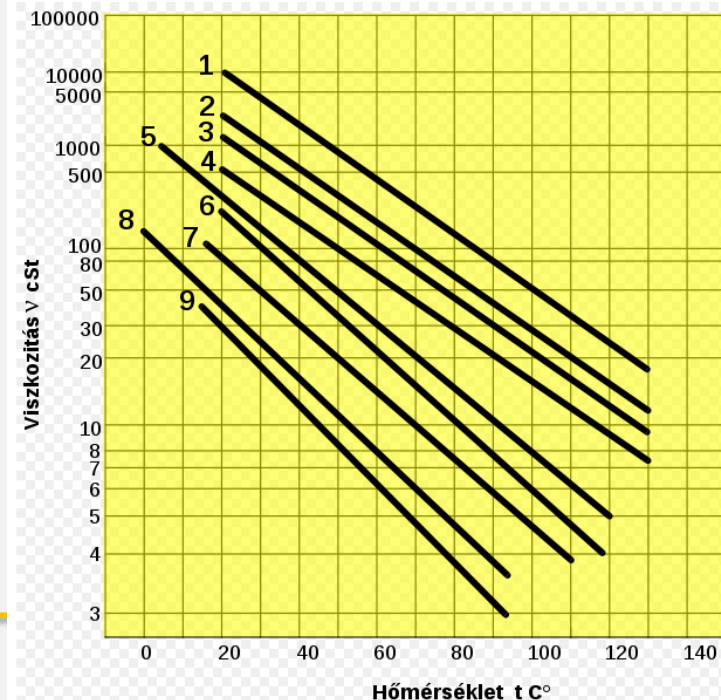
Viszkozitás [Pas]:

Víz: 10^{-3} , Etil-alkohol: $0,248 \times 10^{-3}$

Méz: 10, Vér: 25×10^{-3}

Kőolaj: $0,65 \times 10^{-3}$

Polimer: $10^2 - 10^5$ feldolgozás alatt

- Newtoni folyadékok esetén csak a hőmérséklettől függ.
- Nem-newtoni folyadékoknál változik a deformáció sebességével.

Melt flow index/ Folyási mutatószám

- **MFI vagy MFR: a szabványos mérőkészülékből adott hőmérsékleten és terhelőerő mellett 10 perc alatt kifolyt anyag mennyisége.**
- PE (ASTM D-1238): $F=2,16\text{kg}$, kapilláris átmérője $D=2,095\text{ mm}$ és hossza: $L=8\text{mm}$. A vizsgálati hőmérséklet: 190°C .
- Mérése: kapilláris plasztométerrel.
- Kis MFI érték nagy molekulatömegű, nagy viszkozitású anyagot jelent.

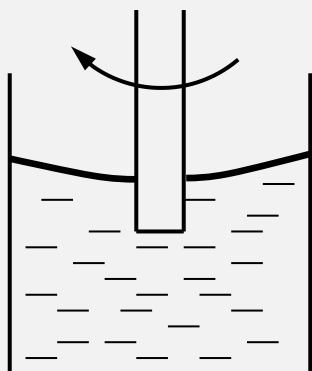
- **Viszkoelasztikus hatások**
  - Kifolyási duzzadás
  - Weissenberg hatás
  - Kaye hatás
- **Jelenségek**
  - Nyírási (nyomásra) vékonyodás (tixotróp anyagok) pl. festékek
  - Nyírási vastagodás(dilatáns anyagok)

Rúdra mászás (Weissenberg hatás)

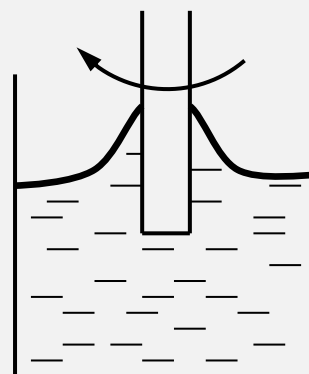
<http://www.youtube.com/watch?v=nX6GxoiCneY&NR=1>

<http://www.youtube.com/watch?v=hraaO3fhPz4>

Newtoni folyadék

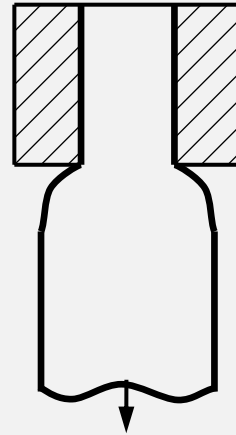
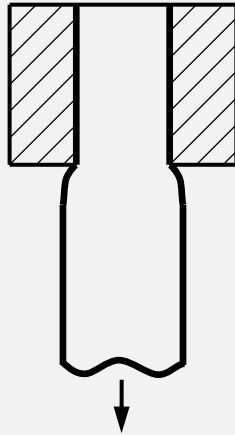
Viszkoelasztikus folyadék

Kifolyási duzzadás

Newtoni folyadék duzzadása
~13%

Viszkoelasztikus folyadék
duzzadása akár 400%

$$\frac{d}{D} = 4,00$$

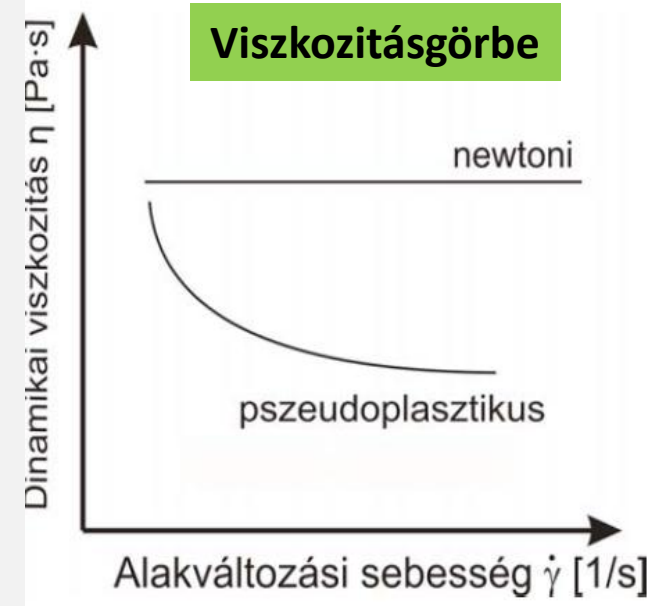
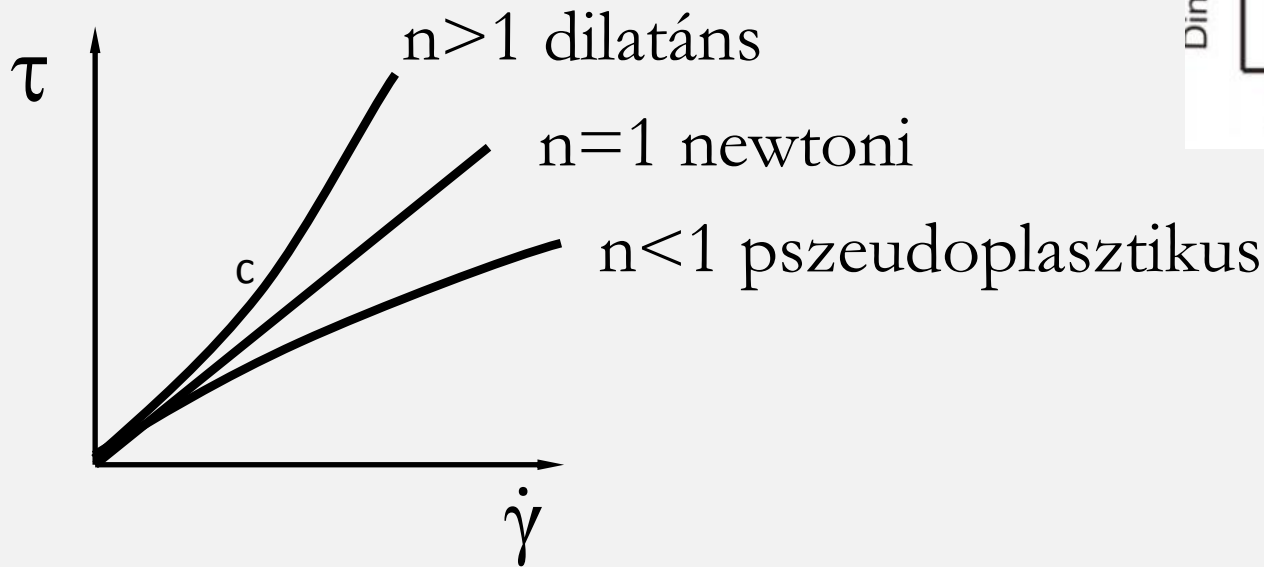

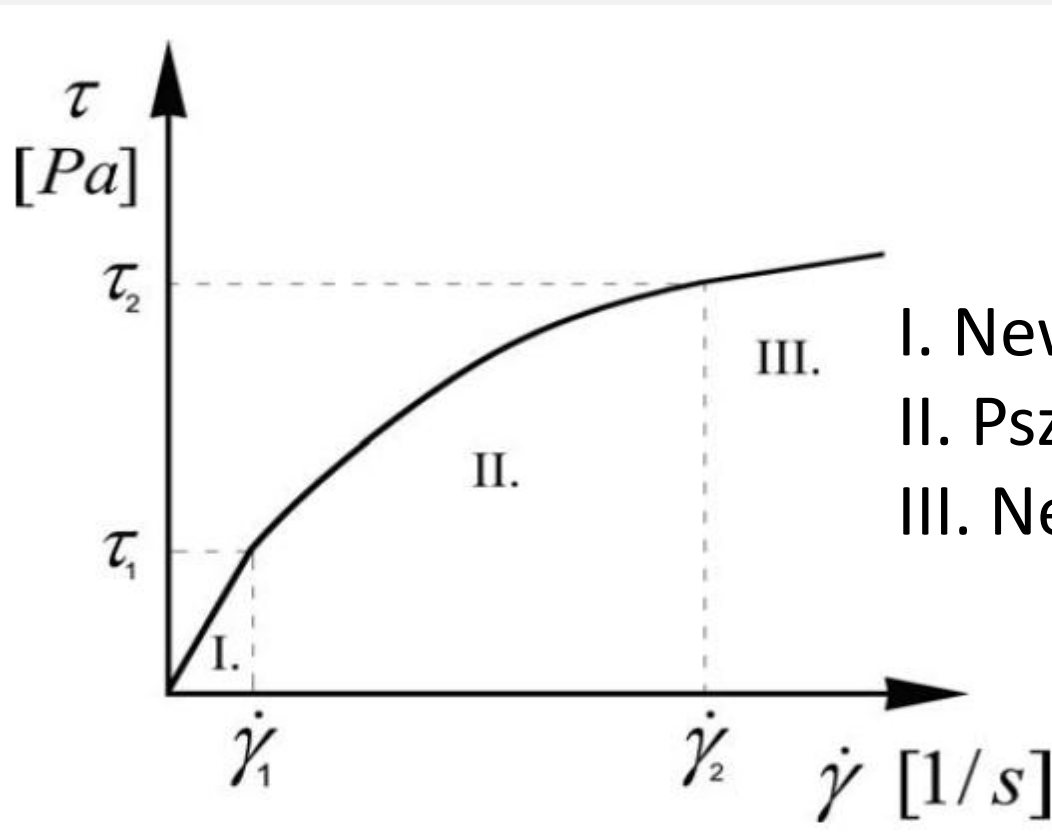
Pszeudoplasztikus viselkedés (Nyírásra vastagodás)

Newtoni: $\tau = \eta \cdot \dot{\gamma}$

Nem-Newtoni: $\tau = K \cdot \dot{\gamma}^n$

Folyásgörbe

- I. Newtoni viselkedés
- II. Pszeudoplasztikus viselkedés
- III. Newtoni viselkedés

Feszültség-deformáció kapcsolat polimer rendszereknél

Reológia: Testek deformációs mechanizmusával foglalkozó tudomány

A terhelés hatására az anyagokon létrejövő teljes alakváltozást komponensekre bontjuk

$$\varepsilon_{\ddot{o}} = \varepsilon_{pr} + \varepsilon_{kr} + \varepsilon_m$$

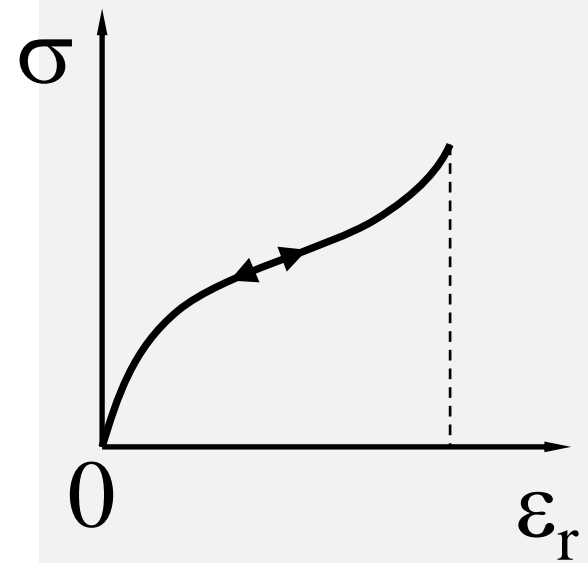
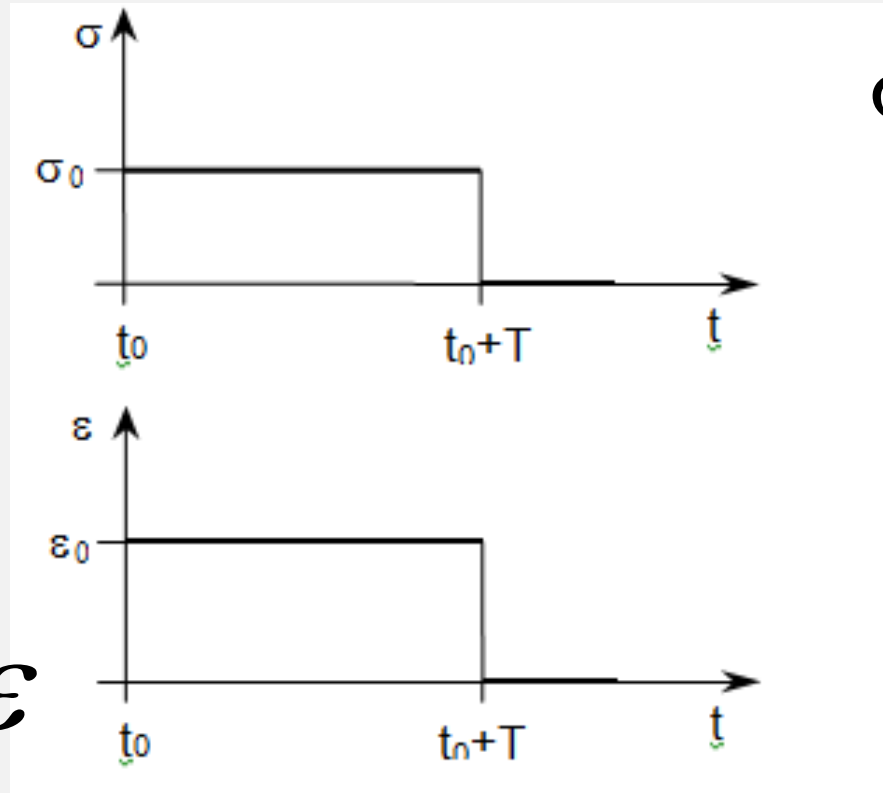
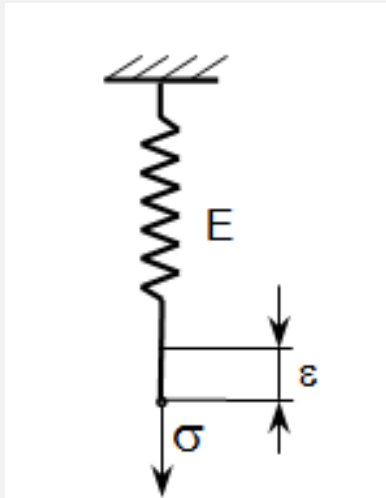
Az alakváltozások időbeli lefutását leíró függvények a számítások elvégezhetősége érdekében egyszerűsített törvényeket használunk.

pillanatnyi rugalmas alakváltozás: **Hooke törvény**

késleltetett rugalmas alakváltozás: **Kelvin-Voigt mozgástörvény**

maradó alakváltozás: **Newton-törvény**

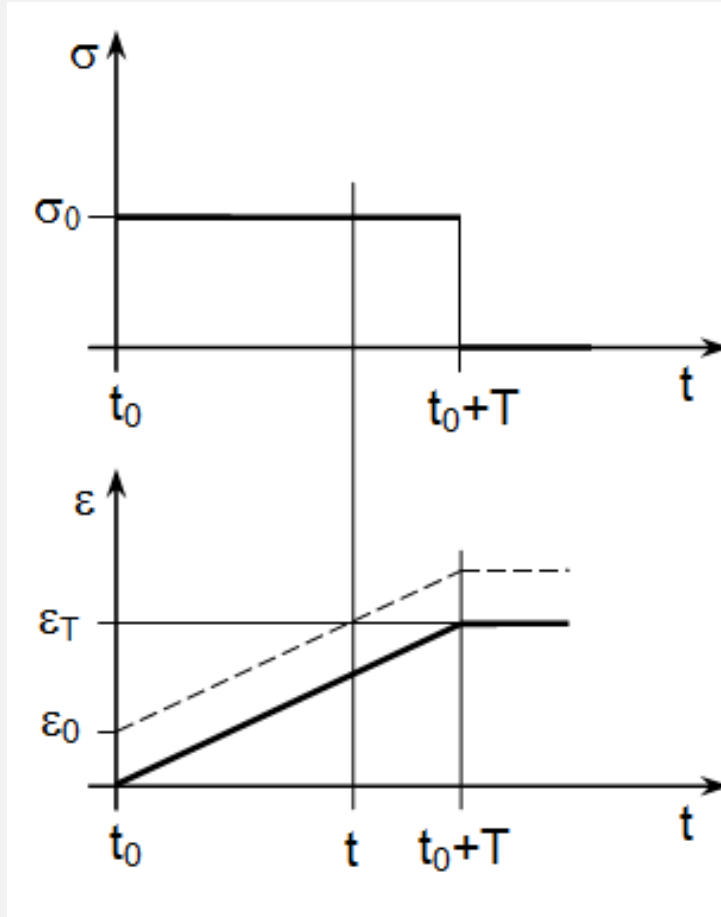
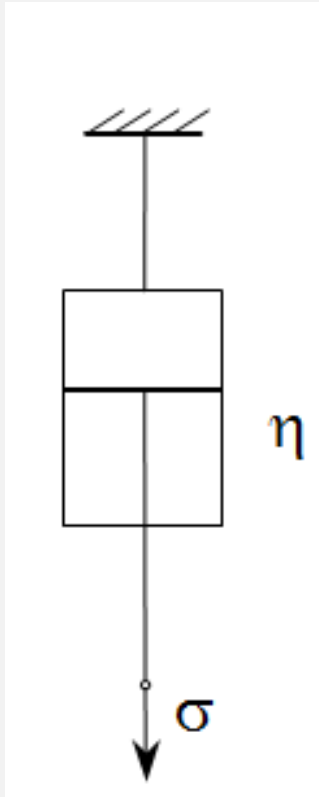
- Ideálisan rugalmas viselkedés

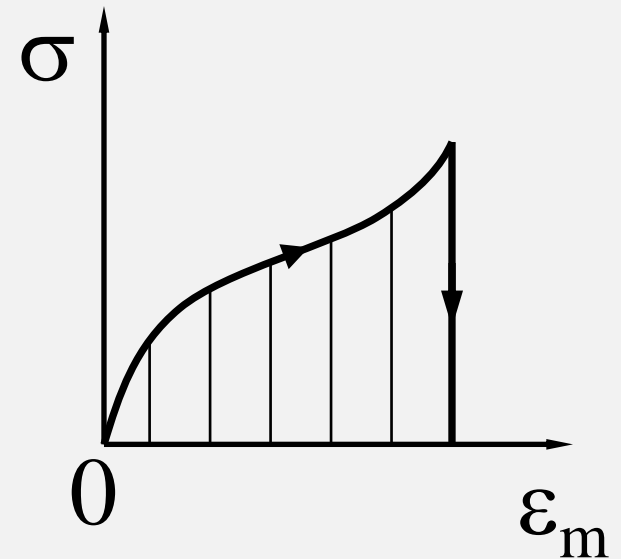
$$\sigma = E\epsilon$$

Newtoni test

Egyszerű folyadék (viszkózus) modell

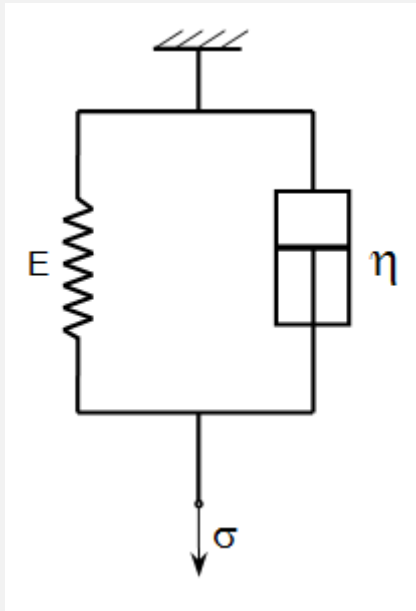
$$\sigma = \eta_0 \dot{\epsilon}$$

$$\epsilon(t) = \frac{1}{\eta} \sigma_0 \cdot t + \epsilon_0$$

Kelvin-Voight modell

A LEGEGYSZERŰBB KÉSLELTETETT RUGALMAS MODELL

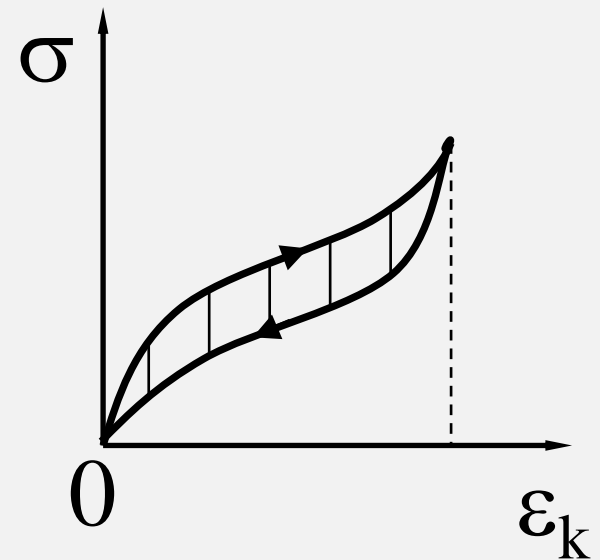

$$\varepsilon_{\ddot{o}} = \varepsilon_E = \varepsilon_{\eta}$$

$$\sigma_{\ddot{o}} = \sigma_E + \sigma_{\eta}$$

$$\sigma(t) = E \cdot \varepsilon(t) + \eta \cdot \frac{d\varepsilon}{dt}$$

$$\sigma = E\varepsilon + \eta_0 \dot{\varepsilon}$$

Kúszás:

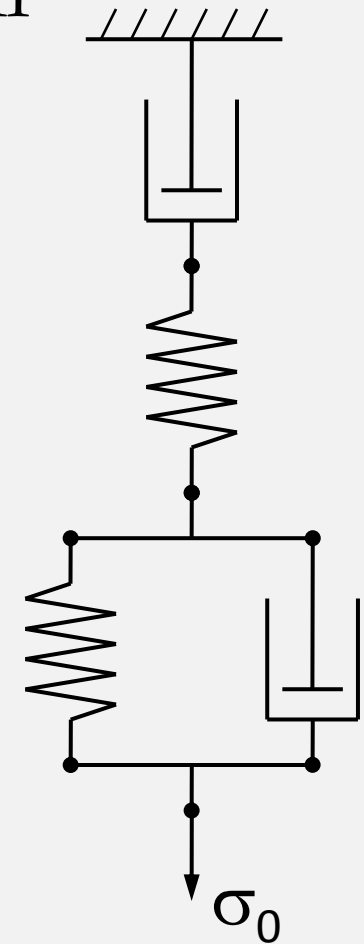
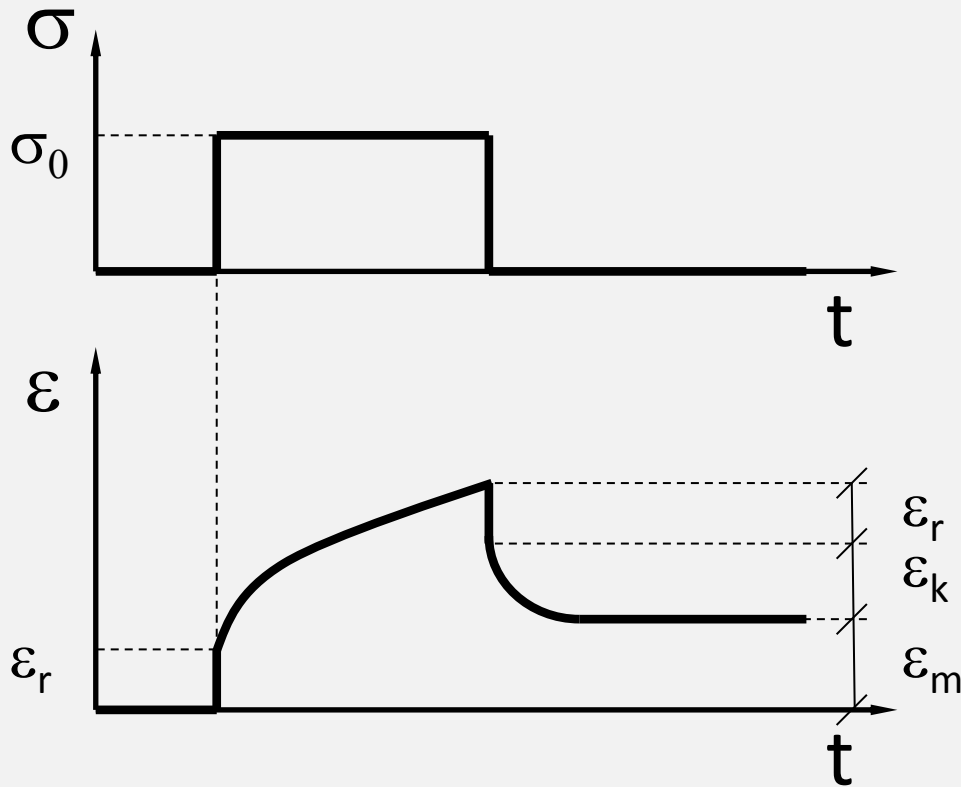
állandó (konstans) feszültség mellett a deformáció idővel növekszik. Ez a molekulaláncok átrendeződésével magyarázható, azaz a szilárd műanyagok „erő hatásra folynak”.

Feszültség relaxáció:

állandó értéken tartott deformáció mellett idővel az anyagban csökken, feloldódik az anyagban ébredő feszültség.

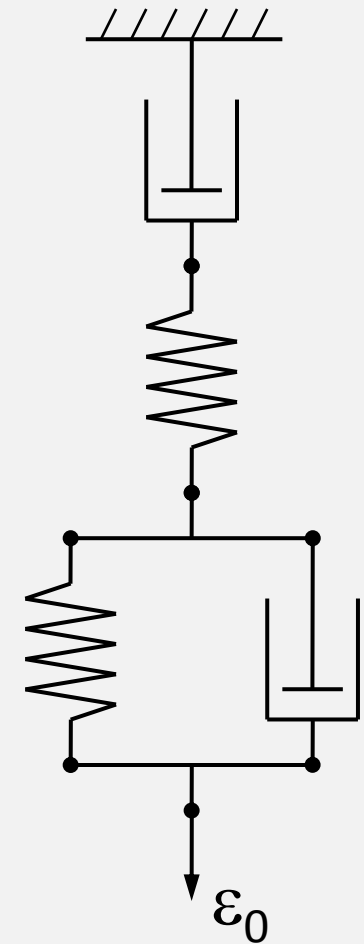
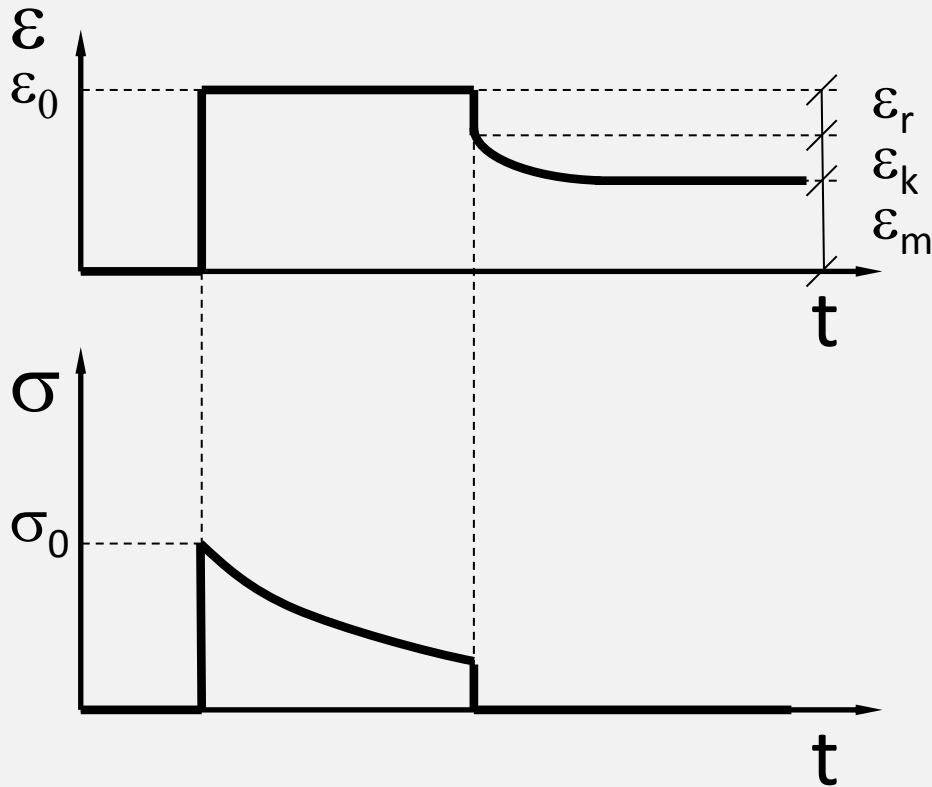
A kúszás modellezése

- Burgers-féle négyparaméteres modell

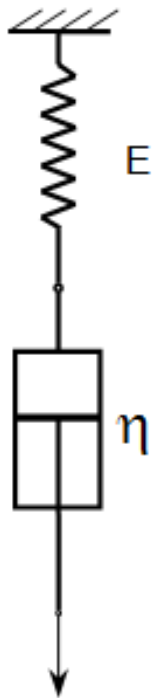

- Burgers modell

A feszültség relaxáció modellezése

MAXWELL MODELL

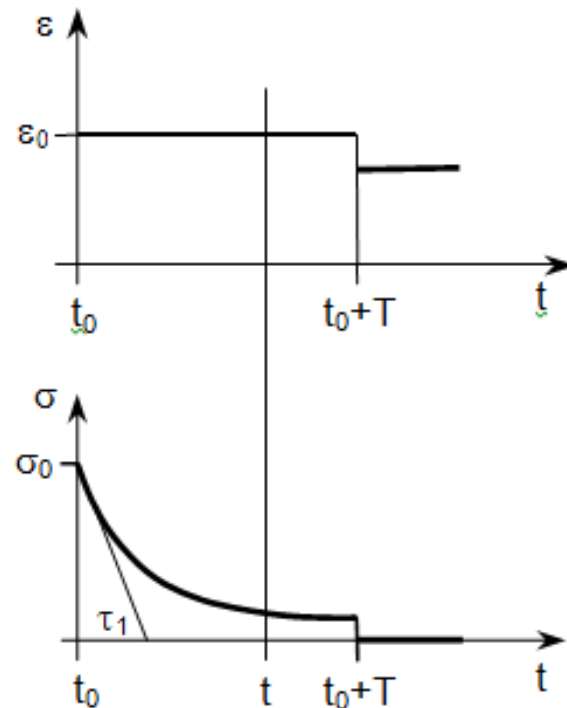

$$\sigma_{\ddot{o}} = \sigma_E = \sigma_{\eta}$$

$$\varepsilon_{\ddot{o}} = \varepsilon_E + \varepsilon_{\eta}$$

$$\varepsilon(t) = \frac{\sigma(t)}{E} + \frac{1}{\eta} \int \sigma(t) dt$$

$$\sigma(t) = E \cdot \varepsilon_0 \cdot e^{-\frac{E}{\eta} t}$$

- A műanyagok viszkozitása nemcsak a hőmérséklettől, de az igénybevételtől (nyírási sebesség) is függ.
- A polimerek viszkoelasztikus anyagok (nyírási vastagodás, rúdramászás, kifolyási duzzadás, ömledéktörés, cápabőr).
- Tulajdonságai időfüggőek (kúszás, feszültségrelaxáció).

2. Polimerek fizikai, mechanikai, termikus tulajdonságai

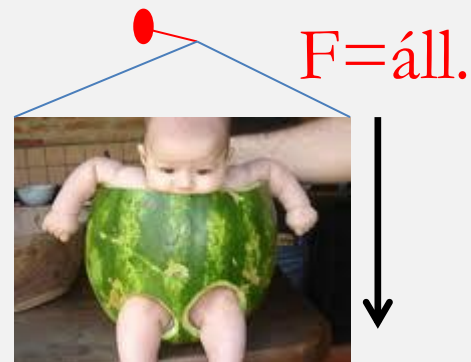
DR Hargitai Hajnalka

- monomer egységekből, makromolekulákból épül fel,
- nagy molekulatömeg,
- Polidiszperz rendszerek, molekulatömeg eloszlás,
($PDI = M_w / M_n$)
- viszkoelasztikus viselkedés (egyidejűleg többfajta deformáció),
- kis rendezettség, kristályosság
- nagy viszkozitás (struktúrviszkózus anyag) ($f(\tau, T)$)
- orientáció

Tulajdonságok időfüggése

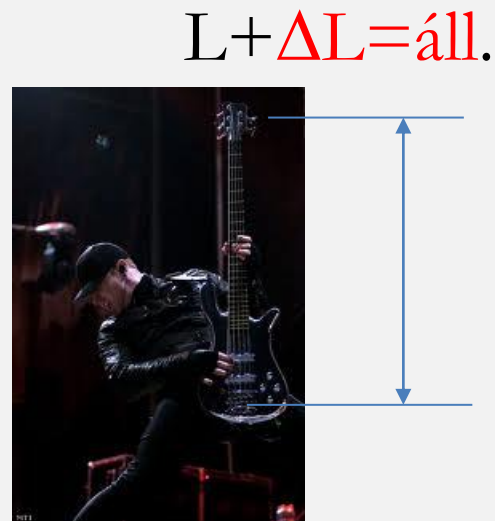
Kúszás:

állandó (konstans) feszültség mellett a deformáció idővel növekszik. Ez a molekulaláncok átrendeződésével magyarázható, azaz a szilárd műanyagok „erő hatásra folynak”.

Feszültség relaxáció:

állandó értéken tartott deformáció mellett idővel az anyagban csökken, feloldódik az anyagban ébredő feszültség.

1. Halmazállapot: gáz, folyadék, szilárd
2. Fázisállapot (rendezettség): kristályos, amorf
3. **Fizikai állapot**

Fázisállapot: **Amorf állapotok**

- **Ömledék:** szabad rotáció, a makromolekulák folytonos mozgása lehetséges
- **Üveg:** nincs rotáció, a kötések körüli rotációhoz szükséges energia (alacsony hőmérsékleten) nem áll rendelkezésre.

Polimerek fizikai állapotai

A **fizikai állapotok** kis molekulatömegű anyagok esetében nem léteznek,

ezek a **polimerekre jellemzőek:**

**Azonos fázisállapotú,
de fizikai szerkezetében és a molekulaláncok
hőmozgásának típusában eltérő polimer állapotok.**

Egy részecske hőmozgása:

Mikro-Brown típusú, ha az a részecske **rögzített tömegközéppontja** körül történik.

Makro-Brown típusú, ha a **részecske haladó mozgást** is végez, vagyis elmozdul a tömegközéppontja.

Tehát az egyes fizikai állapotokat a belső energia nagysága, a hőmozgás mértéke határozza meg.

Üveges állapot: A makromolekula és egyes részei csak rezgő mozgásra képesek. Nagy merevség, szilárdság, külső erő hatására energiarugalmas def.

Nagy rugalmas állapot: Mikro-Brown mozgás, molekulák tömegközéppontja rögzített, nagymértékű reverzibilis deformáció

Ömledékállapot: A molekulák egymáshoz képest elmozdulnak, Mikro-Brown mozgás, rugalmas deformáció.

http://www.youtube.com/watch?v=UDj7BXA1CHU&feature=grec_index

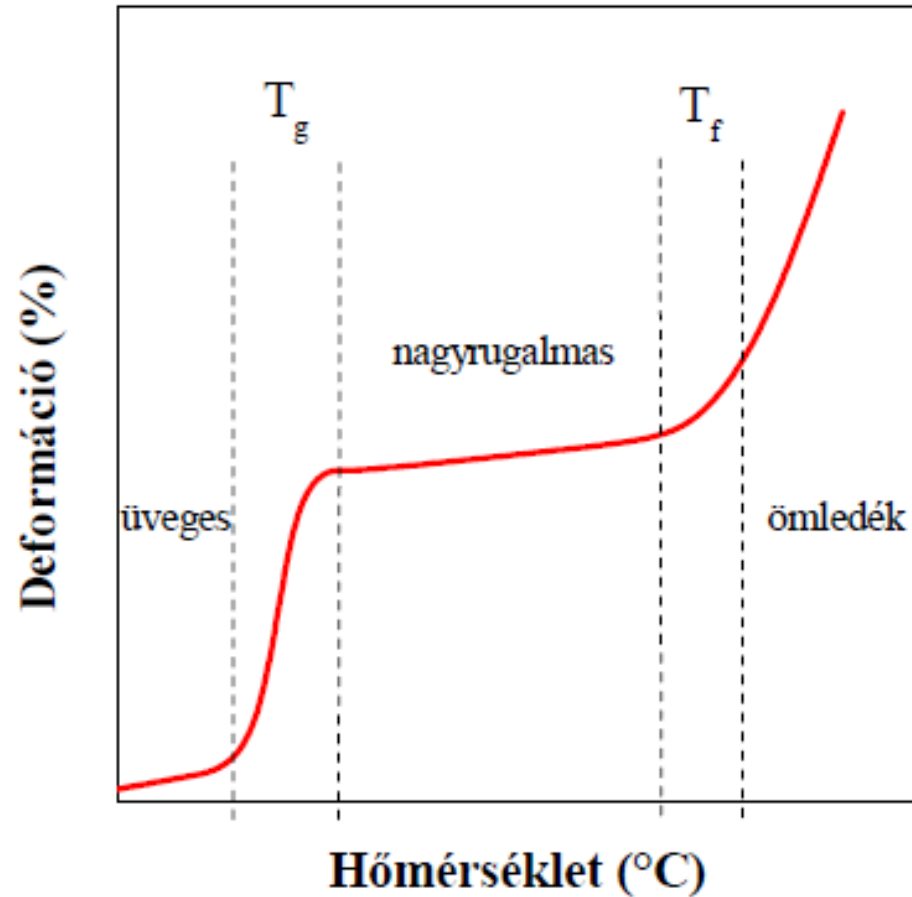
Az egyes állapotok közötti átmeneti hőmérsékletek jelentősége:

Meghatározzák a polimerek feldolgozhatóságát és alkalmazástechnikai jellemzőit.

Az egyes állapotokban mutatott viselkedést, az átmeneteket a **termomechanikai görbék** írják le.

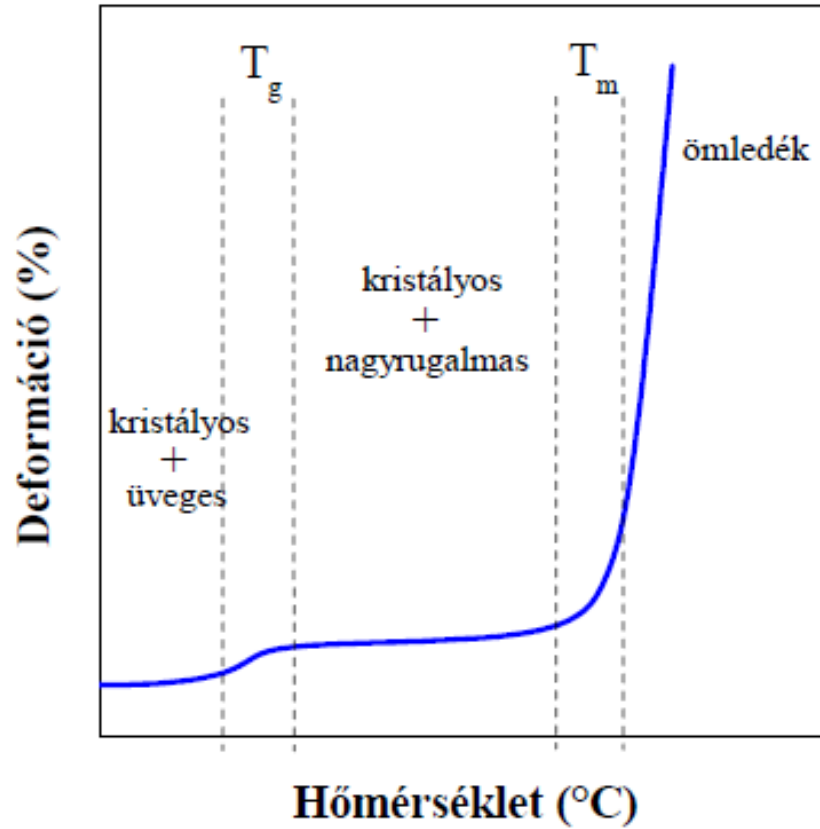
Fizikai állapotok:

- üveges
- nagyrugalmas
- ömledék

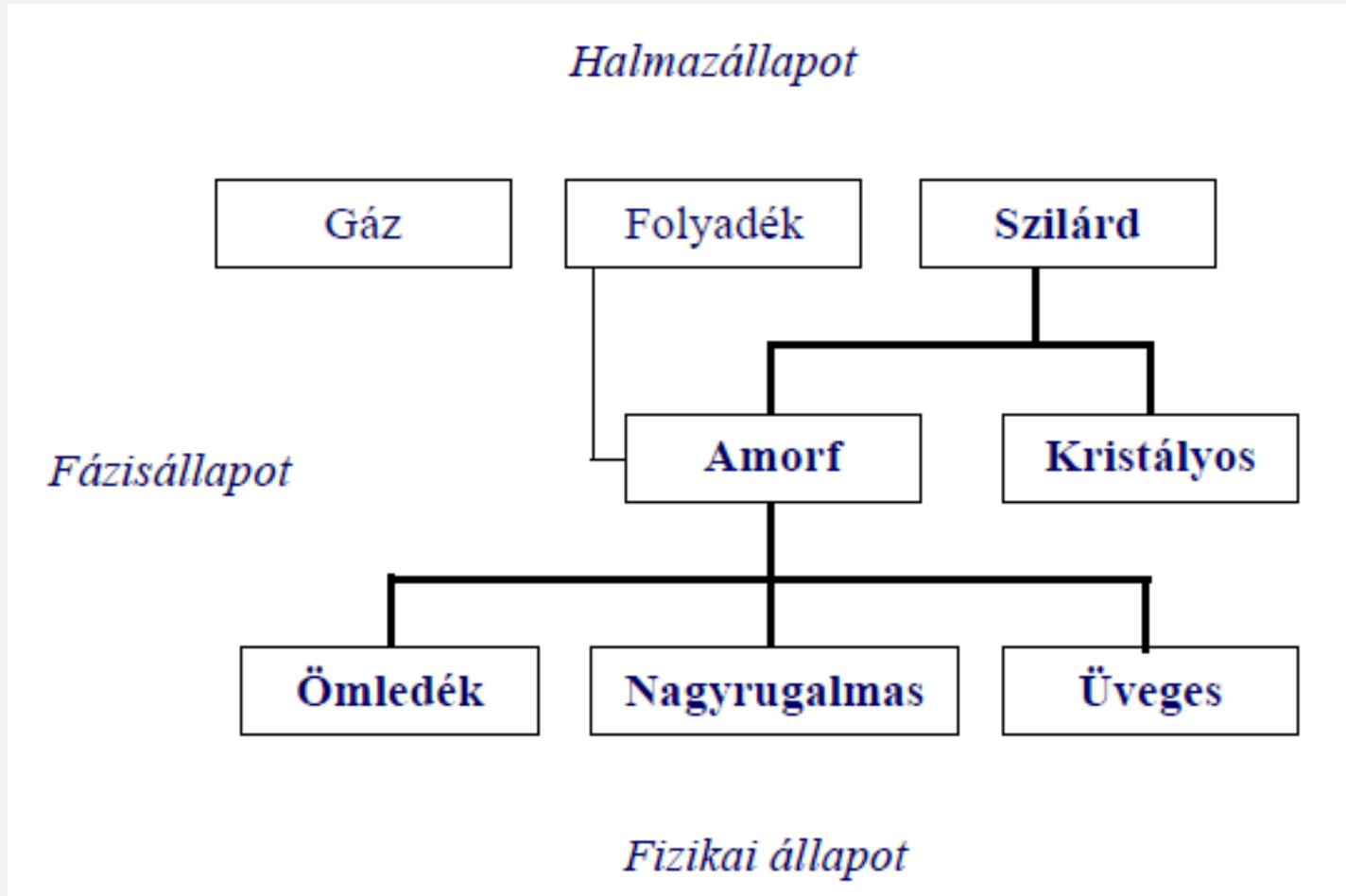
Amorf polimer – jellemző hőmérséklet: T_g

Hőmérséklet hatása

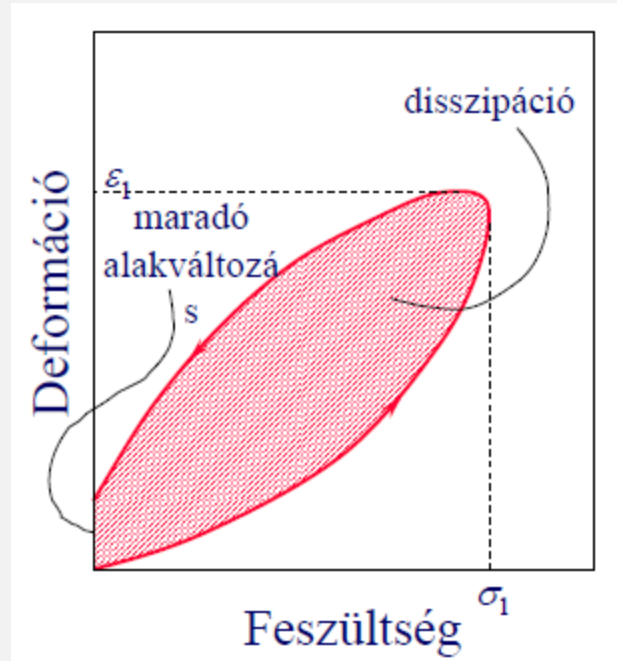

Kristályos polimer – jellemző hőmérséklet: T_m

Összefoglaló ábra

Elasztikus deformáció

Abroncok melegedése, élettartamot meghatározza és a polimerek ütésállóságát

...olyan technikák csoportja, melyekkel a minta valamely fizikai-kémiai sajátosságának változását mérjük a hőmérséklet függvényében...

...miközben a minta hőmérsékletét szabályozott hőmérséklet program szerint változtatjuk

- Polimerek olvadási hőmérsékletének (hőmérséklet tartományának) meghatározása;
- fázisátalakulásainak tanulmányozása;
- fajhő (c_p) meghatározása;
- kristályossági fok meghatározása (x_c);
- kristályosodási és térhálósodási kinetikai vizsgálatok; stb.

Mit mérünk???

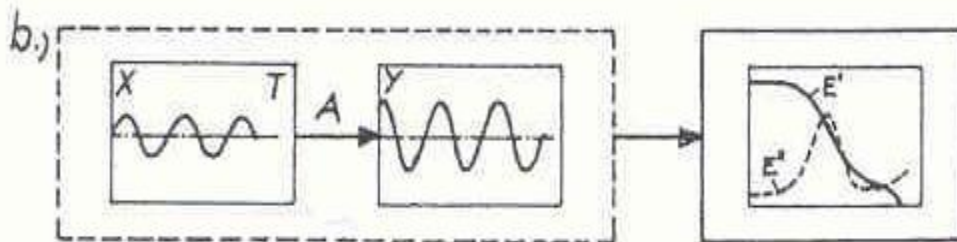
...tömegváltozás	TG
...hőmérséklet különbség, átalakuláshő, reakcióhő	DTA, DSC
...dimenzióváltozások, viszkozitás változás	TMA
...rugalmassági modulusz, viszkoelasztikus viselkedés	DMA
...fejlődött gáz komponensek mennyisége, összetétele	EGA

Termomechanikai görbék

Egy, vagy több mechanikai anyagjellemző a hőmérséklet fgv-ben.

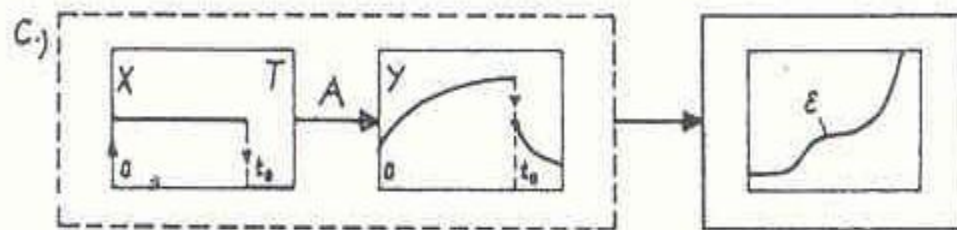
Adott terhelés, ill. terhelési sebesség által meghatározott gerjesztés mellett, különböző hőmérsékleten méri a polimer választ

Meghatározási módok

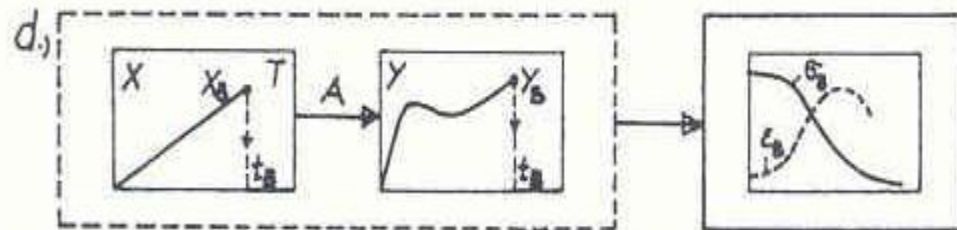
• **Dinamikus mechanikai analízátor (DMA)**

meghatározzák a dinamikus és a veszteségi modulust és a veszteségi tényezőt

• **Termomechanikai analízátor (TMA)**

Húzó, v. hajlító igénybev, a fizikai állapotok átmeneteit jól megjeleníti.

• **Szilárdsági vizsgálat különböző hőmérsékleten**

Szakítóvizsgálatot hőkamrával ellátott szakítógépen

Amorf termoplasztikus polimerek DMA görbéje

Pl.: sztírol származékok (PS, BS, ABS), PVC, plexiüveg (PMMA)

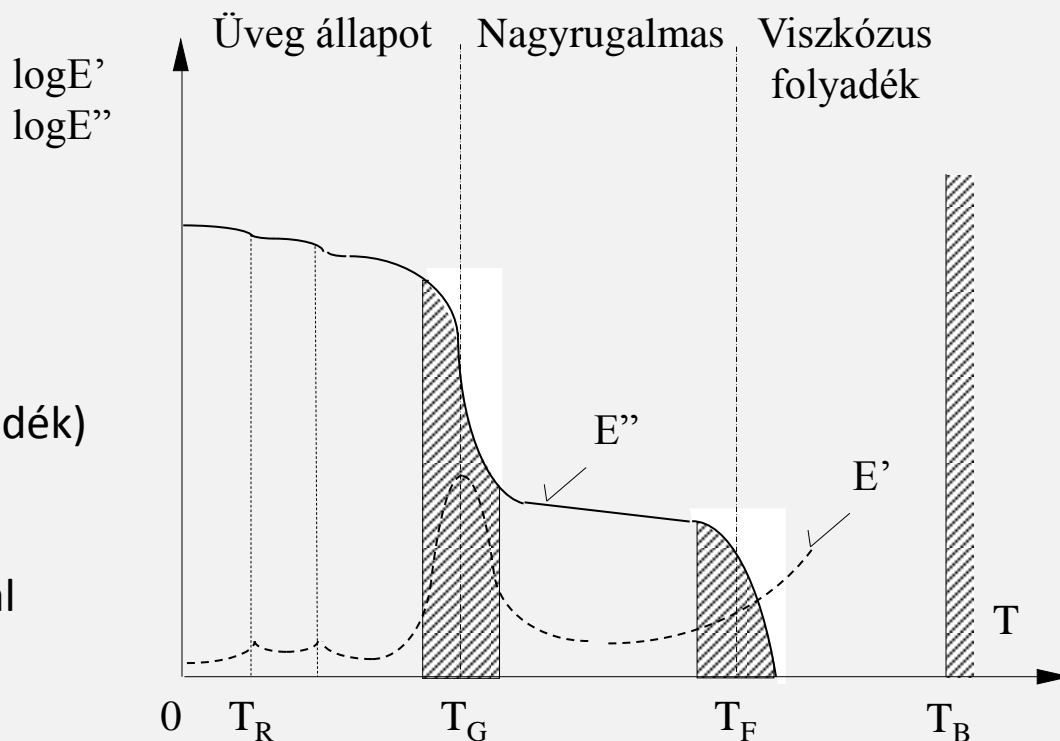
az E^* komplex rugalmassági modulus vetületmodulusai.

T_f : folyási hőmérséklet (üvegből ömledék)

- $T < T_g$: csak „rezgés”

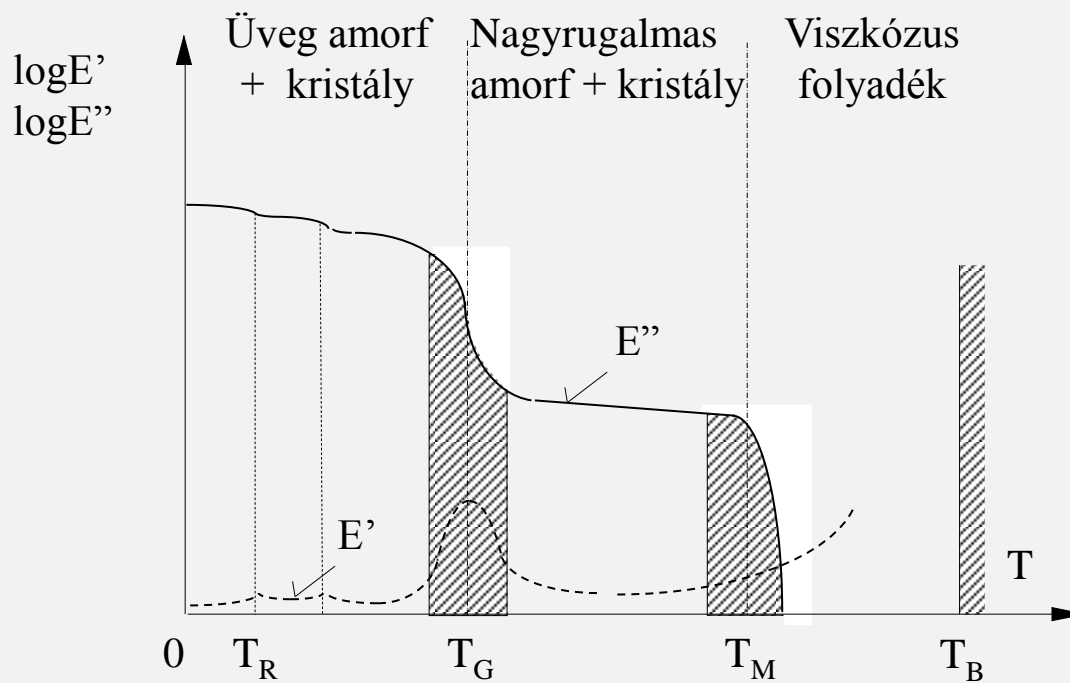
- $T_g < T < T_f$: mikro Brown mozgás

- $T > T_f$: makro Brown mozgás dominál

T_g definíciója: az a molekulaszervezettől függő T , amely felett szegmensmozgás lehetséges.

Kristályos anyag DMA görbéje

T_m olvadáspont: (általában széles) T tartomány, amelyben a kristályosság megszűnik.

Polimerek jellemző hőmérsékletei

		T _g (°C)	T _c (°C)	T _m (°C)
Poli(dimetil-sziloxán)	PDMSI	- 122	- 98	- 40
Polietilén (kis sűrűségű)	PE-LD	- 125		118
Polietilén (nagy sűrűségű)	PE-HD			134
Polipropilén	PP	- 10		170
Poli(vinil-acetát)	PVAc	28		
Nylon 66	PA66	45		264
Nylon 6	PA 6	54		225
Poli(etilén-tereftalát)	PET	79	158	260
Poli(vinil-klorid)	PVC	81		
Poli(vinil-alkohol)	PVA	85		
Poli(fenilén-szulfid)	PPS	85	122	278
Polisztirol	PS	95		
Poli(metil-metakrilát)	PMMA	105		

Termoanalízis: DTA (adiabatikus), DSC (izoterm)

mérés:

referencia
cella

minta
cella

(mindkét esetben)

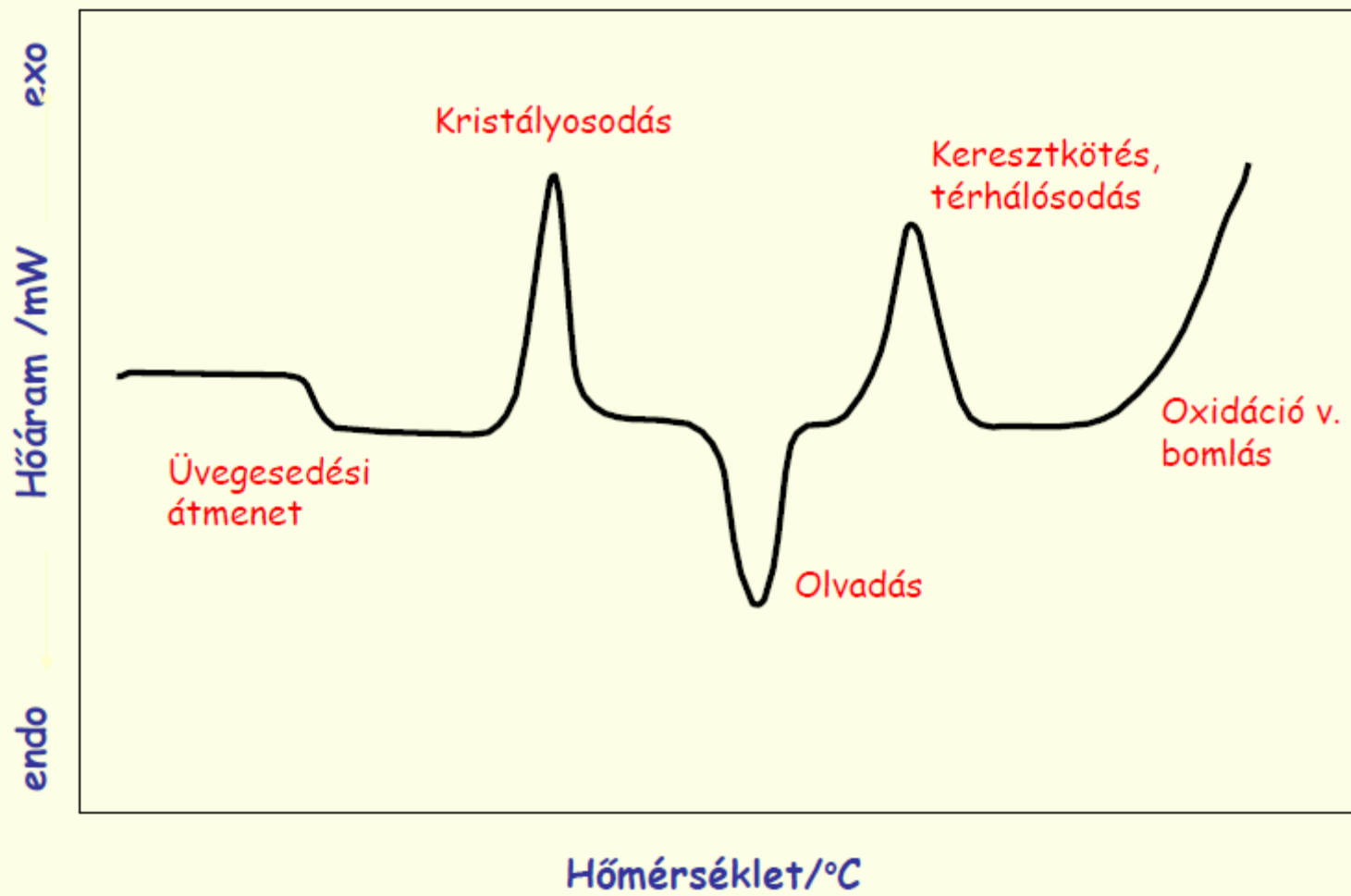
- **Termoanalízis:**

- $\frac{dT}{dt}$: 0,1 – 1000 °C/min, tipikusan 1-2 °C/min

- **DTA:** méri a minta és a referenciaanyag közötti ΔT hőmérsékletkülönbséget, T (vagy t) függvényében

- **DSC:** méri az időegység alatt bevitt hőt, $\left(\frac{dQ}{dt}\right)$ amely a minta és a referenciaanyag azonos hőmérsékletének fenntartásához szükséges.

Átalakulások a DSC görbén...

Polipropilén meghatározó tulajdonságai

Tulajdonságok	Egység	PP _{homo}	E-PP _{kopol.}	PP-GF(30%)
Fizikai tulajdonságok				
Sűrűség	g/cm ³	0,90	0,91	1,15
Kristályosság	%	70	60	-
Tellítettségi vízfelvétel	%	-	-	0,05
Mechanikai tulajdonságok				
Szakító szilárdság	MPa	30	25	90
Szakadási nyúlás	%	150	500	3
Húzó rug. modul	GPa	1,6	0,6	7
Hajlító szilárdság	MPa	37	-	-
Hajlító modulus	GPa	1,4	-	-
Ütőmunka 23°, hornyolatlan	kJ/m ³	>40	N:T	35
Ütőmunka 23° hornyolt	KJ/m ²	10	15	12
		N.T= nem	törik	
Termikus tulajdonságok				
Olvadási hőmérséklet	°C	165	162	165
Üvegesedési Hőmérséklet	°C	0	<-10	+10
HDT hőállóság (1.8 MPa)	°C	55	5	148
Tartós hő-terhelhetőség	°C	90	70	105
Lineáris hőtágulás T _g alatt	10 ⁻⁴ K ⁻¹	1,4	1,6	0,6
T _g felett	10 ⁻⁴ K ⁻¹	1.8	2,2	0,3

Polietilén jellemző tulajdonságai

Tulajdonság		LDPE	HDPE	UHMWPE
Sűrűség	(g/cm ³)	0,91-0,925	0,941-0,965	0,94 – 0,99
Moltömeg	(g/mol)	20000-6000000	<450000	2-10M
Kristályosság	(%)	40-55	60-80	50-90
Húzószilárdság	(MPa)	10	27	41
Nyúlás	(%)	500	>550	≈450
Rug.Modulusz	(GPa)	0.21	1,4	0, 8-2,7
Vízfelvétel *	(%)	<0,1	>0,1	<0,1
Olv. tartomány	(°C)	105-110	130-135	135-155
Felhasználási tartománv.	(°C)	60-75	70-80	100